

MŪSU PASTOGĖ

XXXIII-ji metai

Australian Lithuanian Weekly
Registered by Australian Post Publication No. NBH 0698

Kaina / Price 50 c. 4.10.1982 Nr. 39 (1755)

Lietuvis — pasaulio garsenybė

Australijos artimoje kaimynystėje Naujoji Gvinėja šalia Grenlandijos yra viena didžiausių salų pasaulyje. N. Gvinėjos istorija nusagstyta keliautojų nupasakotais pavojais ir gal dėl to ji tyrinėtojų ilgą laiką buvo aplenkta ir paliko pilna paslapčių iki dabar. Per pastaruosius 300 metų N. Gvinėja buvo aplanke keliautojai ir tyrinėtojai iš Portugalijos, Ispanijos, Rusijos, Olandijos, Anglijos, Prancūzijos, bet niekas jos nenusavinė kaip atitinkamai kraštui kolonijos.

N. Gvinėjos gyventojai yra akmens amžiaus kultūros, negirdėję nei apie metalus, nei apie ratą. Karingo būdo gyventojai nuo pat mažens lavinami kovoti ietimis ir strėlėmis. Naujosios Gvinėjos apimtis yra apie 350.000 kvadratinų mylių su apie trim milijonais gyventojų, kurie kalba apie 300 skirtingų kalbų ir politiškai padalinti į vakarinę Gvinėją, priklausančią Indonezijai, ir rytinę, po karo administruotą Australijos ir tik prieš keletą metų gavusi pilną nepriklausomybę ir, pasivadinusia Papua - New Guinea.

Naujosios Gvinėjos sveikatos departamentas buvo susirūpinęs gydytojų trūkumu. Čia darbuoti saujelė australų gydytojų, kurie taip pat buvo įkinkyti ir į administratyvinį darbą. Ieškant išeities buvo iš Australijos mobilizuojami "naujieji australai" gydytojai. Taip į N. Gvinėją pateko ir keturi

lietuviai gydytojai: L. Petrauskas, V. Ivinskis, Jackus ir V. Žigas. Naujieji gydytojai buvo paskirstyti į įvairias krašto sritis. Dr. V. Žigas buvo paskirtas į kalnųotą, labiausiai neištirtą, gyvatėmis knibždančią sritį. Šios srities gyventojai pasižymėjo kaip kietadžiai, grubūs, ypatingai kerštingi, laukinio charakterio. Dr. V. Žigas buvo pasiūstas su užduotim kaip pagydyti paplitusią tarp vietinių ligą, vadinamą granuloma venereum, paplitusią tarp abiejų lyčių. Dr. V. Žigui užtruko trejus metus, kol didelėmis pastangomis duotą uždavinį atliko. Liga jo pasišventimu buvo išaiškinta ir pašalinta taip, kad toji sritis, galiojusi kaip karantinas, tapo atvira ryšiams su pasauliu ir gyventojai galėjo su kitais komunikuoti. To atsiekimo pasekoje Australijos vyriausybė suteikė Dr. V. Žigui Australijos pilietybę ir sveikatos departamente pastovią tarnybą. Dr. V. Žigas pasiūlymą priėmė ir taip jis tapo tarp naujų australų gydytojų pirmu Australijos piliečiu ir valstybės tarnautoju.

Apie 1955 metus Dr. V. Žygus rytinės N. Gvinėjos aukštumose atidengė neišaiškintą nervų ligą, vietinių vadinamą Kuru, kuri suardo centrinę nervų sistemą. Dr. V. Žigas savo atidengimą referavo eilei medicinos tyrimo institucijų, bet nesulaukė rimto dėmesio, ir tik 1957 m. kai Dr. V. Žigas, bedirbdamas drauge su Dr.

C. Gajdusek iš Amerikos sveikatos instituto, tą ligą išskėlė viešumon ir pateko spaudos dėmesio centre. Po eilės metų išaiškinta, kad tai yra užkrečiama virusinė liga, žmogaus organizme besivystanti iš lėto. Šis atidengimas vedė prie gilesnių tyrimų neurofiziologijoje ir neuropatologijoje. Dr. Žigo kuru ligos atidengimas ir jos pristatymas padėjo Dr. Gajdusek 1976 m. laimėti Nobelio premiją, bet lygiai plačiai pasaulio medicinos žurnaluose ir mokslo institucijose pagarbiai paminėtas ir Dr. V. Žygus. Jis gavo eilę pakvietimų ir lankėsi kaip mokslininkas - tyrinėtojas įvairiose sveikatos institucijose duodamas išsamius pranešimus.

Po 30 darbo metų N. Gvinėjoje tik šiais metais Queenslando medicinos tyrimų institutas Dr. V. Žigą ir taip pat Dr. C. Gajdusek išrinko savo nariais.

Taip savu laiku galima sakyti beteisį lietuvis, besidarbuodamas Naujosios Gvinėjos džiunglėse tarp laukinių iškilo kaip pasaulinė garsenybė. Šiandien jis darbuojasi Queenslando medicinos tyrimų institute ir šalia viso ko dar skaito ir prenumeruoja Mūsų Pastogę. Jis ir toliau drauge su Dr. C. Gajdusek tęsia Kuru ligos tyrimėjimus atskleidamas vis naujus neurologijos plotus. Gal vieną dieną ir jis kaip ir jo kolega pasieks Nobelio laurų, ko Dr. V. Žigui nuoširdžiai linkime.

Rugiai Lietuvos laukuose Nuotrauka V. Augustino

PABALTIEČIŲ

KONVENCIJA

Lapkričio 6-7 d.d. Melbourne Lietuvių Namuose šaukiama 3-čioji Pabaltiečių Konvencija.

Dalyvaus australų, estų, latvių ir lietuvių paskaitininkai kalbėdami Pabaltijo valstybių laisvės atgavimo bei tautinio išsilaikymo prieš rusifikaciją reikalais.

Paskaitų temos įvairios ir

visiems įdomios. Pasaulyje dar nėra nusistovėjusios tvarkos, ir įvykiai greitai keičiasi sukeldami lokalius karus ir valdžių pasikeitimus.

Nežinome, kas mūsų laukia ateityje, ir koks likimas ištiks Pabaltijo tautas, todėl mūsų šventa pareiga yra budėti ir niekada neleisti, kad Pabaltijo tautų vardas būtų išbrauktas iš pasaulio žemėlapių ir kovoti, kad Jungtinių Tautų posėdžių salėse jis vėl būtų primenamas. Mes negalime leisti okupantui įteisinti savo agresijos prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Iki Pabaltijos tautos neša okupacijos jungą, Jungtinių Tautų pradėta dekolonizacijos akcija nėra baigta. Jungtinės Tautos turi paskelbti sovietų Rusiją kolonistine valstybe ir pradėti jos dekolonizaciją, kad galėtų įgyvendinti visame pasaulyje pastovią taiką.

Australijos Pabaltiečių Taryba — Baltic Council of Australia tikisi, kad Konvencijos darbai susidomėjimas lietuvių tarpe bus didelis ir jie savo gausiu atsilankymu į paskaitas užtikrins jos pasisekimą.

Alb. Pocius
Australijos Pabaltiečių
Tarybos pirmininkas

Lenkijos lietuviai, bet ir laisvojo pasaulio lietuviai daug kartų kreipėsi į vyskupą lietuviškų pamaldų reikalui Seinų katedroje, bet vyskupas M. Sasnovskis nesutiko. Kas bus paskirtas mirusiojo vietoje dar neaišku.

Įvykiai

Ateinančiais metais sueina 50 metų nuo Dariaus ir Girėno skridimo per Atlantą. Amerikos lietuviai deda pastangų, kad Amerikos paštas šios sukakties proga išleistų Dariaus ir Girėno paminėjimui pašto ženklą. Pabrėžiama, kad abu lakūnai buvo ir Amerikos piliečiai.

HONG KONGO ATEITIS

Aną savaitę įvyko Pekine britų min. pirmininkės Mrs. M. Thatcher ir Kinijos vyriausybės dėl Hong Kongo ateities. Kaip žinia, Hong Kongas yra britų priklausomybėje pagal seną britų - kiniečių sutartį, kuri baigiasi 1997 m. Praktiškai Hong Kongas yra laisvas miestas britų karūnos sudėtyje, bet iš pasitarimų aišku, kad kiniečiai savo pretenzijų į Hong Kongą neatsisako ir nori jį turėti savo kontrolėje. Atrodo, kad Kinija dėl savo išskaičiavimų labiau suinteresuota Hong Kongu, negu patys britai. Nors kiniečiai ir žada Hong Konge

santvarkos pastovumą ir ekonominę padėtį, vis tik išskyla didelių nepasitikėjimų, kas gali sugriauti britams pasitraukus visą miesto ir salos plėtotę. Britai nėra pasiryžę ginklu kovoti už Hong Kongo priklausomybę britų karūnai, bet turi stiprių argumentų, kas verčia kiniečių vadus susimąstyti prieš miestą perimant savo žinion. Tai buvo tik preliminariniai pasitarimai ir nedaroma iš to galutinių išvadų.

MIRĖ LOMŽOS

VYSKUPAS

Patirta, kad rugsėjo 6 d. Lenkijoje mirė Lomžos vyskupas M. Sasnovskis. Vėlionis nebuvo palankus lietuviams, gyvenantiems Seinų ir Punsko apylinkėse, kurios buvo jo jurisdikcijoje. Nors ir kaip lietuviai kovojo gauti leidimą turėti lietuviškas pamaldas Seinų katedroje, kuri kadaise buvo pastatyta lietuvių pastangomis ir lėšomis, bet vyskupas lietuvių neįsileido. Ne vien tik

Dr. V. Žigas su vietiniais Naujojoje Gvinėjoje

SOLIDARUMO MINTIMIS

Lietuvių stiprybė išeivijoje yra tamprus ir nepalaužiamas savitarpinis solidarumas. Be abejo, gyvenimo sąlygos ir demokratinės laisvės tokį solidarumą gerokai silpnina, nes kiekvienas tautietis, nors jis reklamuotųsi aukštais tautiniais idealais, bet jeigu jis nesiškaito su bendruomene, kuri vykdydama savo užsimojimus, derina juos su su pirminiais tautiniais siekais, toks veikia prieš bendruomenę ir tautą ir jo solidarumas su bendruomene ir tauta atsiduria abejotinėje plotmėje.

Be abejo, demokratinė laisvė neuniformuoja individo nusistatymų ir jis palieka laisvas savo nusistatymuose tačiau negalima užmiršti, kad demokratinėje visuomenėje įvesti ir galioja vėl kiti principai, negu asmeniuose santykiuose. Šalia vyraujančios ir sprendžiamosios galios (valstybiniu mastu), dar galioja ir opozicija, kuri turi balsą ir galimybių pasipriešinti valdantiesiems ir esant reikalui net pastoti kelią vykdomosios galios nuosprendžiams, jeigu jie nesiderina arba priešingi pavaldinių valiai ar jų nusistatymams. Čia vietos turi ir visi nepatenkintieji esama tvarka individai. Opozicija demokratinėje santvarkoje yra tiek galiną, kad jeigu yra pagrįsti jos reikalavimai, ji ne tik gali sulaikyti valdančiųjų nuosprendžius, bet net priversti juos pasitraukti iš turimų pozicijų. Čia ir yra demokratijos esmė, kad turėtų galiojanti balsą kiekvienas.

Nors mes ir imituojame demokratų, tačiau ligi patios demokratijos esame labai toli. Ryškiausias šiuo atveju pavyzdys yra Amerikos lietuvių veikloje. Prieš eilę metų susidariusi opozicija ne tik kad nepasinaudojo demokratine opozicijos teise, bet net pasielgė revoliuciškai — atskilo ir sukūrė atskirą, naują lietuvių bendruomenę, šandien žinomą Reorganizuotos Liet. Bendruomenės vardu. Ji neturi pozityvios įtakos nei toje pačioje Amerikoje, nei kitų kraštų lietuvių bendruomenėse ir pasižymi tik juodindama esamos bendruomenės veiklą per savo specifinę spaudą. Vietoj to, kad solidariai prisidėtų savo pozityviais įnašais prie bendros veiklos, ji pasitenkina tik esamos bendruomenės veiklos griovimu ar jos sumenkinimu. Tai yra tipiškas nedemokratiško galvojimo pavyzdys.

Australijos Lietuvių Bendruomenė, atrodo, nebuvo ekstremistų paveik-

ta ir išsilaikė vieninga ir nepasimetusi. Tiesa, per tuos trisdešimt su kaupu metų pasitaikė gana rimtų išsiškėmų iš pavienių asmenų ar nereikšmingų grupių, kurie bandė primesti savo valią visai mūsų bendruomenei, betgi tuo metu visa bendruomenė pasirodė nepalenkiama ir tvirtai solidari, kad visokių išsiškėlių pastangos nepalikto reikšmingų pėdsakų ar įtakos pačioje bendruomenėje. Dauguma tokių radikalų išsiškėlių pasitraukė iš lietuviškos veiklos, kiti grįžo į pozityvų darbą ir mūsų visų džiaugsmui ir gerovei Australijos Lietuvių Bendruomenė paliko tvirta ir nesuirusi, lyg turėtos audros jos iš viso nebūtų užkludžiusios. Ir šiuo atveju visi galime tik pasididžiuoti: bent iki šiol bendruomenė savo pamatuose nėra susvyravusi ir, atrodo, ji ir ateityje išsilaikys savo principiniuose punktuose.

Nežiūrint turėtų pamokų ir iki šiandien veikia subversyvinės jėgos. Štai neseniai vieni girdėjo, kiti skaitė, kad kad bendruomenės laikraštis esąs šiukšlė su atitinkamais pamokslais bendruomenės vadovybei ir bendruomenės ribose besireikšiantiems intelektualams, įskaitant ir visą eilę visuomeninių organizacijų, kurios buvo užkludytos kaip nukentėjusios ir skriaudžiamos to paties bendruomenės laikraščio. Nors priekaištai

buvo taikomi bendruomenės laikraščio redaktoriui, bet aiškiai buvo priekaištaujama ne tik atskiroms organizacijoms bei institucijoms, bet ir visai bendruomenei, kad tokia padėtis toleruojama ir nesitaikoma prie kai kieno individualinių nusistatymų.

Džiugu, kai vienokia ar kitokia forma pasireiškia opozicinių balsų, nesutinkančių su esama santvarka, bet kai visa veikla įskaitant ir patį laikraštį viešai pristatoma kaip šiukšlė ir kai pati bendruomenė, laikraščio leidejai bei skaitytojai ir bendradarbiai į tai vienokiu ar kitokiu būdu nereaguoja, eiliniam bendruomenės nariui ar skaitytojui susidarys vaizdas, kad gal iš tikro aną mestas priekaištas ir yra teisingas, nes jeigu užkliudytasis tyli, reiškia jis prisi-pažįsta kaltu.

Čia ir pasireiškia mūsų solidarumo sąmonė — kiek mes jautrūs savo bendruomenei ir jos sukurtoms institucijoms ir kiek jos mums rūpi. Paskutinis atvejas parodo, kaip esame atbukę mūsų reikalais, tarsi tas mūsų visai neliestų. Gal kitiems atrodo, kad čia tik vieno redaktoriaus reikalas, betgi čia yra daug daugiau ir giliau. Redaktoriui nereikia advokatų, bet nereikia laukti, kad tas pats redaktorius apgintų ir bendruomenės reikalus. Pagaliau ir pats redaktorius per dvidešimt metų tarnybos pasidarė bendruomenės nuosavybė, kuri bendruomenė turi teisę pasmerkti arba ginti, nors ir nepavirsta varžybiniu sviedinuku.

(v.k.)

Lietuvos reikalais

KONGRESMANAI BREŽNEVUI — LAIKAS BAIGTI PABALTIOJŲ OKUPACIJĄ

Liepos 28 d., šešiasdešimtųjų Pabaltijo valstybių pripažinimo metinių proga, šimtas JA V-bių Atstovų Rūmų ir Senato narių pasiuntė Brežnevui šio turinio laišką:

"Šiandien Jungtinės Amerikos Valstijos mini 60-ųjų laisvų Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybės nuolatinio pripažinimo sukaktį. Pastarųjų 41-rių metų bėgyje, visos JA V-bių vyriausybės palaikė šį ryšį, nežiūrint Sovietų Sąjungos nelegalios Pabaltijo valstybių okupacijos. Sovietų prievartinė okupacija neleidžia estams, latviams ir lietuviams naudotis tarptautiniais garantuota laisvo apsisprendimo teise.

Jungtinių Amerikos Valstybių piliečiai, savo Atstovų Rūmų ir Senato narių pastangomis, nuosekliai rėmė laisvą Estiją, Latviją ir Lietuvą. Kongrese po Kongreso, abiejų politinių partijų atstovai asmeniškais pareiškimais ir rezoliucijomis reikalavo, kad Pabaltijo valstybės būtų sugrąžintos į jų teisėtą vietą tarptautinė-

je bendruomenėje. Mes Jungtinėse Amerikos Valstijose esame išipareigoję siekti tarptautinės bendruomenės, kuri remtųsi teisybės principu ir pagarba žmogaus orumui.

Mes čia pasirašiusieji Atstovų Rūmų ir Senato atstovai, tvirtai remiame savo vyriausybę, kuri ir toliau pripažįsta laisvas ir teisėtas Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybes. Amerikiečius ir pabaltiečius jungia tvirti ir ilgalaikiai ryšiai. Šios 60-ties metų sukakties proga, mes vėl kreipiamės į Sovietų Sąjungą, kad ji tuoj baigtų neteisėtą Pabaltijo valstybių okupaciją, ir mes viltingai laukiame laisvės atstatymo Pabaltijo valstybėse".

(ELTA)

"ELTOS" INFORMACIJA PERKELIAMA Į

"MICROFICHE"

Eltos Informacijos Tarnyba pasirašė sutartį su "Human Rights Internet" (Tarptautinio Žmogaus Teisių Tinklo) organizacija. Pagal šią sutartį, "Inter Documentation" Company (Tarptautinė Dokumentacijos Bendrovė) Zueriche,

PADĖKA

Mielam vyrui a.a. Aleksandrui Zalogui mirus, gilią padėką reiškiu prel. P. Butkui už šv. Mišias, laidotuvių apeigas ir ypač už nuolatinį lankymą ligoninėje. Nuširdus ačiū A. Kramiliui ir jums, mieli choristai, už giedojimą ir velioniui išreikštą pagarbą.

Giliai dėkoju draugams ir pažįstamiems už užsakytas šv. Mišias, gėles, aukas lietuviškiems reikalams. Ačiū visiems gausiai dalyvavusiems laidotuvėse. Ačiū E. Lašaičiui ir V. Augustinavičiui už atsisveikinimą su velioniu ir aprašymą spaudoje.

Lietuviškas ačiū visiems
Lydią Zalogienė

KREIPIMASIS Į DABARTINIUS IŠEIVIUS IŠ LIETUVOS

sas — tai lietuvių jaunimo manifestacija, kurioje susiburia įvairių pažiūrų

paskaitininkai, vyksta diskusijos ir seminarai. Į kongresus atvažiuodavo lietuvių jaunimo išrinkti delegatai iš įvairių pasaulio kraštų, išskyrus pačią Lietuvą. Suorganizuoti tokia manifestacija ir suburti jaunimą iš viso pasaulio yra neįsakyta didelis šiam darbui pasišventusių žmonių darbas. Iki šiol jau įvyko keturi tokie kongresai. Du iš jų vyko JAV ir Kanadoje, vienas Pietų Amerikoje ir dar vienas Europoje. Sekantis penktasis vyks 1983 m. liepos 1-24 d. Čikagoje, netoli Klevelando bei Kanadoje, netoli Toronto ir Montrealio miestų. Būsimojo penkto kongreso pirmininkė yra Violeta Abariūtė. Neseniai ryšium su kongreso organizacija jai teko apkelti eilę Europos valstybių. Kiti organizatoriai jau buvo Australijoje, o dar kiti vyks į Pietų Ameriką. Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas yra puiki galimybė susitikti ne tik su viso pasaulio lietuvių jaunimo atstovais, bet ir su tokiais pat kaip mes — dabartiniais emigrantais, tai puiki galimybė įnešti naujos lietuviškos dvasios, pareikšti savo pažiūras, geriau supažindinti pasaulio jaunimą su Lietuvos gyvenimu, studentija, jos pažiūromis.

Nereikia kreipti daug dėmesio į kai kurių žmonių priešiškus mums dėl to, kad mes esame gimę pokario Lietuvoje ir dėl to galime kenkti kitiems lietuviams vakaruose, atliekant įvairius užduotis. Tokių žmonių yra nedaug, kurie patys gal būtų nesupranta, kiek jie savo pareiškimais kenkia lietuvių vybei. Suprantu, kad tokios nuoskaudos yra labai sunkios jautriai emigranto širdžiai.

Brangūs tautiečiai! Kreipiuosi į jus atsiliiepkite. Tai puiki galimybė susirasti vieni kitus, susitikti draugus, susipažinti, pasidalinti rūpesčiais, pareikšti savo nuomones, padėti išlaikyti lietuviškumą tarp lietuvių.

Paimkite skutėlę popieriaus ir pieštuką bei parašykite apie save šiais adresais: Robertas Aukštaitis 6815 Forrer, Detroit Michigan 48228. Violeta Abariūtė, 9334 Plainview Detroit, Michigan 48228.

Perduokite žinią kitiems tautiečiams, kuriuos pažįstate, bei kurie negauna lietuviškos spaudos.

Laukiame jūsų žinutės.

Robertas Aukštaitis

Šveicarijoje, "microfiche" būdu perfotografuos ir pdaugins ELTOS anglų kalba paskelbtus dokumentus ir informaciją. Žmogaus Teisių Organizacija tikisi kuo plačiau paskleisti informaciją apie žmogaus teisių pažeidimus visame pasaulyje. ("Microfiche" metodas igalina perkelti 96-ių puslapių tekstą į mažą gabaliuką plastikos).

VLIKAS ir ELTA glaudžiai bendradarbiauja su "Human Rights Internet" organizacija, kurios periodiniame leidinyje reguliariai spausdinami ELTOS biuletenių turiniai. Organizacijos atstovai nuolat palaiko ryšį su VLIKO įstaiga, pasitikrindami apie įvykius Lietuvoje. Pavydžiui, pastaruoju metu jie ypač domisi apie Pakucko teismą ir apie suomių sovietams išduodamus pabėgėlius.

(ELTA)

Amerikoje "Christian Science Monitor" paskelbęs straipsnį, kuriame sakoma, kad prievarta užgrobti kraštai gali būti įteisinti. Lietuviai protesto ženklą parašė eilę laiškų redakcijai.

Iš Beiruto išvežtas palestiniečių vadas Arafatas rugsėjo 14 d. nuskraidintas į Romą, kur buvo priimtas popiežiaus. Pasimatymas truko apie pusvalandį.

Perthe mirė "Budžio" išlikėlis

Rugpiūčio 13 d. Vakarų Australijoje mirė Vytautas Andrekus. Jis gal paskutinis Lietuvių Jūros Skautų jachtos "Budys" išlikėlis. Toji jachta tragiškai sudužo 1933 Klaipėdos uoste ant molų. Su ja žuvo trys igulos skautai. Andrekus tarp dešimties, kurie išsigelbėjo.

A.a. Vytautas Andrekus retas lietuvis ir kitkuo. Savo akimis buvo matęs bolševikinę revoliuciją pačioje Maskvoje. Net padavinėjo sviedinius patrankai, kuri apšaudė Kremliaus mūrus. Daug vėliau iš dar arčiau susipažino su bolševikais. Antrojo karo pabaigoje pakliuvo į jų rankas. Tik 1965 išleistas, atvyko pas savo šeimą Australijoje.

Jūros skautų jachta "Budys" savo laiku suvaidino svarbią rolę buriavimo vystymesi Lietuvoje. Jau prieš įsisteigiant pirmajam jachtklubui Klaipėdoje, "Budys" nešė lietuvių spalvas skersai ir išilgai Baltijos jūros.

Jachta skautams buvo padovanota 1926 Moterų Draugijos. Buvęs kontrabandos laivas "Malaja", kurį moterys nupirko už 9.100 litų. Iš tikro, tai būta stambi burinio tipo jachta, 14,5 m ilgio, 4,3 m pločio ir 25 tonų svorio. Vadovaujant Krištofui Plonaičiui, jachta greit tapo skautaujančio jaunimo ir visos tautos pasididžiavimu. Skautai su ja plaukiojo į Švediją, Suomiją ir kitur.

Sudužo "Budys" 1933 liepos 15. Buvo pakeliui į jūrą eiliniam šeštadienio buriavimui. Tačiau likimas panorėjo kitaip.

Iš tiesų, ta data lietuviams nepaprastai lemtinga. Juk tos pačios dienos rytmetį tolimame Niujorke pakilo Lietuvos link Dariaus ir Girėno "Lituanica".

Klaipėdoje buvo smarkiai vėjuota diena. Jūra itin nerami, sužadinta tą savaite Baltijoje siautusių vasaros audrų. Bet skautai nesibaidydavo nei vėjų, nei didžiųjų bangų. Tik tokiais atvejais jiems būdavo reikalinga vilkiko pagalba, kad išvilktų pro siaurą uosto įplauką ir atvirą jūrą.

Kaip ir jau anksčiau, ir ši kartą skautams pagelbėjo uosto motorinis "Locas". Tik jachta buvo atkabinta per anksti, dar neužtektinai atitolusi nuo krantinės. Vėjas atbulą stūmė link molo. Nebuvo kur atkristi nuo vėjo ir įgyt judesį pirmyn, kad variai suteikus efektingumo. Taip jachtos kapitonas

A.A. Vytautas Andrekus

Krištopaitis liko bejėgis. Sekanti banga pakėlė "Budį" ir trenkė į kantuotus molo akmenis. Pažeidė mirtinai. Iguloje visi buvo jauni tvirti vyrai, daugumoje geri plaukikai. Vytautas Andrekus, tuomet 27, buvo ypač stiprus atletas. Padėjo dar kitam ir pats išsigelbėjo. Tačiau trys žuvo. Tai Anulevičius, Jasikevičius ir Šidlauskas.

Tragiškas įvykis sukrėtė Klaipėdą ir visą Lietuvą. Tačiau jis nenumalšino jau uždegto entuziazmo buriuoti. Taip Andrekus vėliau įsigijo savo jachtą. O Klaipėdos jachtklubas, įkurtas 1929, iškilo visoje Baltijoje. 1937 "Žalčių karalienė" laimėjo pirmą vietą Gotlando regatoje, o 1938 klubas surengė tarptautinę regatą Klaipėdoje.

Vytautas Andrekus buvo gimęs 1905 spalio 26 Maskvoje lietuvių šeimoje. Jo tėvas Pranas Andrekus tuomet užėmė stambią vietą angliškoje firmoje su plačiu veiklos baru caristinėje Rusijoje. Mama buvusi Polerija Gecevičiūtė iš žinomos žemaičių genties. Andrekai vėliau susilaukė kito sūnaus, Raimondo, kuris dabar

irgi Australijoje, Adelaidėje.

Vytautas ir Raimondas Maskvoje lankė prancūzišką pensionatą. Jiedu dar karo metais neteko savo mamytės. Revoliucijos metu jau pauaglio vaikėzai, kuriems viskas idomu. Taip ir pasitaikė, kad Vytautas tapo pristatytas prie šaudmenų padavimo revoliucionieriams. Tačiau nemažiau didelį išpūdį jam paliko jauni kadetai, kurie atkakliai gynė tą Kremlių.

Po revoliucijos našlys Pranas Andrekus ir sūnūs sugrįžo į jau nepriklausomą Lietuvą. Vytautas ir Raimondas stojo į Aušros gimnaziją Kaune.

J.v.s. Vytautas Vaitkus

J.v.s. V.V. VAITKUS

Rugpiūčio 19 d. brandaus 60-čio susilaukė pasižymėjęs rajono skautų vadovas, jūrų v.s. Vytautas - Vitalis Vaitkus.

Brolį Vytautą pažįsta daugumas rajono brolių - sesių, nes ji visuomet sutikdavome tautinėse, rajoninėse ir Melbourne Džiugo tunto stovyklose, sueigose ir t.t. Čia jis dirbo kaip vadovas, instruktorius, o tankiausiai tai išdininkas. Dar geriau jį pažino jūrų skautai - nes jis visą laiką rūpinosi, sielėjosi jų reikalais.

Gimęs 1922 m., Zarasuose. 1944 baigė Vytauto Didžiojo universitetą diplomuotu inžinierium ir savo srityje visą laiką dirbo ir Australijoje.

Į skautus įstojo 1932 Zarasų tunto DLK Vytenio draugovė. Čia ėjo įvairias pareigas: 1938-39 buvo DLK Vytenio d-vės draugininkas, 1939-40 - Dariaus - Girėno laivo ir Zarasų tunto adjutantas, 1937 Pažaislyje baigė VII Skautų Vadų kursą.

Atvykęs į Australiją 1950-54 buvo Geelongo DLK Vytenio d-vės draugininku (vėliau šis vienetas išaugo į "Šatrijos" tuntą); 1956-57 - Melbourne "Neringos" laivo vado pavaduotojas; 1957-58 ir 1971-81 - ASS Melbourne Skyriaus pirmininkas; 1957-59 - "Neringos" Jūrų Budžių igulos vadas; 1957-69 ir 1971-82 - LSB Australijos Rajono ir Džiugo tunto jūrų skautų skyriaus vedėjas; 1958-59 - Melbourne Džiugo tunto tuntininko pavaduotojas; nuo 1982 pradžios - LSS Australijos Rajono vadijos išdininkas.

LSS aukštoji vadovybė,

seniai naujai išleistą A. Šapokos "Lietuvos Istoriją" ir kitus reikalus bei įvykius.

A.S. Draugovės pirmininkė fil. Eglė Žižytė papasakojo apie draugovės gyvenimą. Ryškiausias šių metų įvykis buvo paruošimas ir pravedimas ilgo savaitgalio stovyklos Canberrės tunto jauniesiems skau-

jau tai, kad Vytautas kategoriškai atsisakė jam Vokietijoje siūlomos vokiečių pilietybės. 1944 buvo priverstas rinktis tarp koncentracijos stovyklos ir Wehrmachto. Pasirinko Wehrmachtą. Užsispyręs žemaitis, bet juk nepakvairšęs.

Taip 1945 Andrekus ir pateko į raudonarmiečių rankas, bet kaip civilis, atskratęs uniformos. Suvaidino kurčią ir nebylį ir išsisuko nuo belaisvės. Nukeliavo į Klaipėdos kraštą, žmonos gimtąją Rusnę, prie Nemuno žiočių, Tuo tarpu šeima pasitraukė į Vakarus ir vėliau Australiją.

Rusnėje pasidarė žvejų artelės buhalteriu ir tame poste išbuvo beveik 20 metų. Gavo leidimą išvykti pas šeimą tik kuomet buvo arti pensijos.

Mirė Vytautas Andrekus pakirstas ligos. Liūdesyje paliko našlę, keturias dukras bei jų šeimos. Viso, Andrekų aštuoni vaikaičiai ir jau du provaikiai. Liūdi jo ir lietuvių bendruomenė Vakarų Australijoje.

A.a. Vytautas Andrekus buvo šviesi asmenybė, taikingas ir pasišventęs lietuvis. Mėgo gamtą, sportą, muziką. Atydžiai sekė pasaulio įvykius ir lietuviškus reikalus. Ilgėjosi Lietuvai laisvės. Rėmė lietuvišką spaudą ir veiklą į Vakarų Australijos Lietuvių Namus įnešė net visą \$ 500.

Karrakatos kapinėse su velioniu atsisveikino gausus būrys šeimos ir draugų, lietuvių ir kitataučių. Laidotuvių apeigas atliko nuoširdus lietuvių prietelis ir dvasinis globėjas kun. Tomich. Pagal mirusio norą, palaikai buvo sudeginti. Prašė, kad pelenai būtų išbarstyti ant Nemuno prie Baltijos. Kad ir kur vėjas nuneštų jo pelenus - gal ir ant molo, kur kadaise žuvo jo skautavimo draugai - Vytautas Andrekus lieka gyvas savo skaitlingos šeimos ir giminės širdyse ir daugely mūsų atmintyse.

įvertindama jo skautiškąsias veiklas nuopelnus, 1960 jį pakėlė į jūrų paskautininko, 1964 - jūrų skautininko ir 1978 - jūrų vyr. skautininko laipsnius; 1971 jis buvo apdovanotas LSS Lelijos ordinu.

Šia proga linkime broliui Vytautui dar daug gražių darbinių metų skautiškiosiose gretose!

v.s. B. Žalys

Pas skautus akademikus

A.S.S. SYDNEJAUS SKYRIAUS SUEIGA

Rugsėjo 14 d. Sydnejaus filisterių būrelis ir A.S. Draugovė susitiko pas filisterius I. ir E. Jonaičius bendrai sueigai. Dalyvavo 16 narių. Senokai nesimatėme. Sueigą atidarydamas skyriaus pirmininkas I. Jonaitis pirmiausiai ir paaiškino to ilgesnio nesimatymo priežastis: mūsų būrelio nariai taip judrūs visuomeninėje ir kultūrinėje vieклоje, o taip pat ir asmeniškose kelionėse ir užjūrius ir tolimiausius plačios Australijos kampelius, kad vis tai vieni, tai kiti buvo nepagaunami! Sueigos pradžioje pasidalino savo narių išgyvenimais: pirmininkas pasveikino fil. kun. P. Butkų su pakėlimu į prelatus ir M.B.E. (Member British Empire) ordinu, pasidžiaugė populiariausio skauto, fil. B. Barkaus, pasveikimu po sunkaus sužeidimo, pasveikino jį ir fil. Pajautą Pullinen, abu išrinktus į LSS Tarybą.

Sueigą pravedė išsirinkome fil. Vytautą Bukevičių. Iš klausėme įdomaus fil. prel. Butkaus pašnekėsio apie išeivijos lietuviškų parapijų sėkimus ir rūpesčius. Parapijos yra mūsų religiniai ir tautiniai namai, bet jos ma-

žėja, trūksta kunigų, per mažai jaunųjų besiruošiančių senuosius pavaduoti. Ieškoma būdų labiau pritraukti jaunimą prie bažnyčios. Diskusijose sutikome, kad savo parapijos tikrai nepaprastai reikšmingos lietuviškumo išlaikymui, bet bažnyčios lankymas, pasauliškai priklauso: nuo šeimos sąlygų bei nusiteikimų. Konkretus projektas praversti atskirai jaunimo Mišias atrodo mūsųose neįgyvendinamas: mūsų per mažai ir per daug atokiai vieni nuo kitų gyvename.

Po pašnekėsio sekė pranešimai. Skyriaus pirmininkas pranešė, kad Australijos Rajono Vadijai persikėlus į Melbourne, jis iš A.S.S. igaliojimo pareigų pasitraukė. Pareigas perėmė Melbourne gyvenantis fil. A. Žilinskas. Pasikaitė ištrauką iš LSS Tarybos pirmininko, v.s. fil. S. Miknačio laiško, skatinančio visokeriopai stiprinti A.S.S. veiklą, nes per ją ilgiausiai išliekama skautų eilė; taip pat perskaitė naujojo igaliojimo pirmą aplinkrašį, primenantį apie A.S.S. spausdinius - Mūsų Vytį, Ad Meliorem!, A.S.S. Vadovą, Vydūno Jaunimo Fondo ne-

"Budžio" liekanos ant Klaipėdos molo.

CHANNEL 0 AND CHANNEL 20
MULTICULTURAL TELEVISION

4

sekmadieniai

filmai iš viso pasaulio

8.30 val. vak.

PAVERGTUJŲ TAUTŲ SAVAITĖ MELBOURNE

Dėl šalto žiemos oro Pavergtųjų Tautų Savaitė Viktorijoje buvo nukelta į rugsėjo vidurį, kad sudarus geras sąlygas visiems dalyvauti.

Rugsėjo 17 d. penktadienio vakare Ukrainiečių Namuose įvyko priėmimas - Reception kviestiniams svečiams. Dalyvavo apie 200 svečių iš vyriausybės, bažnytinės vadovybės, australų antikomunistinių organizacijų ir mums draugingų bendruomenių vadovai.

Viktorijos Pavergtųjų Tautų Tarybos pirm. Alb. Pocius, pasveikino garbingus svečius ir aptarė Pavergtųjų Tautų Savaitės prasmę.

Tostą už karalienę pasiūlė Pavergtųjų Tautų Ansamblio Federalinis pirm. Dr. A. Elek. Tostą už Pavergtųjų Tautų laisvę pasiūlė ir gražius žodžius tarė senatorius Austin Lewis. Poemą apie Pavergtąsias Tautas paskaitė Monash universiteto prof. Martin.

EKUMENINĖS

PAMALDOS

Rugsėjo 19 d. sekmadienį, 3 val. įvyko iškilmingos ekumeninės pamaldos, skirtos Pavergtųjų Tautų Sa-

Pas skautus

Atkelta iš psl. 3

minėjimui. Niekas neabejoja, kad Kauno, vėliau Vytauto Didžiojo, universitetas atliko ypatingai reikšmingą vaidmenį nepriklausomos Lietuvos gyvenime. Jis yra Alma Mater daugumos mūsų vyresniųjų ir pirmieji A.S.S. namai. Fil. V. Bukevičius sutiko paruošti minėjimui paskaitą, fil. J. Viliūnienė ir fil. E. Jonaitienė koordinuos programą, A.S. Draugovės narės pasidalins išpūdžiais ar prisiminimais iš savo studijų Australijoje, tuom leisdamos palyginti dabarties, čionykštes studijų sąlygas ir nuotaikas su anomis Kaune.

Sueiga baigę neskubėjome išsiskirstyti: dalinomės išpūdžiais, ypač kelionių pasakojimais, na, ir iš viso malonumu pabūti drauge!

e.j.

PAS SKAUTUS

* LSS Jubil. 65-čio stovykla siūloma ruošti 1983 liepos - rugpjūčio mėn. Auroros vietovėje, Ontario, Kanadoje, po Pasaulio Lietuvių Dienų ir Jaunimo Kongreso uždarymo. Tikimasi, kad susidarys būrelis skautų-čių ir iš Australijos, norinčių vykti į Jubiliejinę stovyklą. J.A.V. ir Kanados broliai - sesės labai kviečia!

* Ateinančių metų pradžioje

Melbourno kronika

vaitei. Pamaldos buvo šv. Patriko katalikų katedroje, East Melbourne. Pamaldoms vadovavo pats Melbourne arkivyskupas Sir Dr. Frank Little dalyvaujant katalikų, evangelikų ir ortodoksų dvasiškams.

Prieš pamaldas katedros sodelyje išsirikiavo šimtai žmonių iš įvairių tautybių su tautinėmis ir bažnytinėmis vėliavomis. Kaip ir visada lietuviai dalyvavo labai skaitlingai. Dalyvavo visi šauliai, ramovėnai, skautai, katalikės moterys, tautiniais rūbais pasipuošęs mūsų jaunimas, kuris nešė lietuvišką kryžių. Sunku įsivaizduoti, kaip šiais metais nešė lenkų skautai. Dalyvavo virš 400 lietuvių. Taip pat skaitlingai dalyvavo latviai, lenkai ir ukrainiečiai. Dalyvavo lietuvių, lenkų ir ukrainiečių skautų tuntai.

Einant į katedrą 9 kanalas filmavo ir vakare per žinias parodė mūsų lietuvaite su puošniais tautiniais rūbais nešant kryžių.

Per pamaldas giedojo Melbourne lietuvių parapijos ir ukrainiečių katedros chorai.

Nepaprastai mums nuširdų pamokslą pasakė iš Hobart specialiai atvykęs prof. kun. Greg Jordan. Dalyvavo virš 2.000 žmonių ir daugelis nebegavo sėdimų vietų, nes katedra buvo perpildyta.

Gilwellio Parke, prie Gembrooko, Vic., ruošiamą dvasiaitinę LSS Australijos Rąjono Stovyklą. Organizacijai Komitetui vadovauja s. H. Antanaitis.

* Adelaidėje, rugsėjo mėn. mirė ilgametė ASS Adelaidės Skyriaus narė, fil. Dr. Nemira Šurnaitė-Ratkevičienė.

* "Aušros" tunto vadovė, fil. Laima Barkutė nesenai, LSS Pirmijos nutarimu, pakelta į paskautininkės laipsnį. Sesė Laima kelis metus dirbo kai sesių draugininkė. Šiuo metu (1981-82) ji yra Vyr. Skaucių Šatrijos Raganos būrelio vadovė ir Egzių Skautų S-gos lietuvačių skaucių atstovė.

* "Aušros" tunto Sesių skyriaus vedėja, s. Marina Osinaitė-Cox, įvertinant jos pastangas liet. skautiško jaunimo veikloje, LSS aukštųjų organų apdovanota LSS Lelijos ordinu.

* Tautos Šventės minėjimo pamaldose Lidcombe - Sydneyje (1982.9.5), drauge su kitomis organizacijomis, dalyvavo ir "Aušros" tuntas su savo vėliava. Po pamaldų įvyko trumpa informacinė sueiga.

-Inf.-

Eisenai įkatedrą vadovavo Pavergtųjų Tautų Taryba, o visą pamaldų tvarką ir gražias pamaldų knygutes atspausdino kun. Stasys Gaidelis, kuris jau septintą kartą mums padeda pasiimdamas sunkų darbą. Jam priklauso mūsų visų padėka.

DEMONSTRACIJA

Pasibaigus Pavergtųjų Tautų Savaitės ekumeninėms pamaldoms, priešais katedrą esančioje gatvėje išsirikiavo 15 tautybių su tautinėmis vėliavomis ir plakatais protesto eisenai.

Pagal policijos informaciją žygiavo virš 1.000 žmonių. Lietuvių grupė ir čia buvo labai skaitlinga, ir mūsų plakatai buvo geriausiai paruošti. Kartu su savo bendruomene žygiavo Krašto ir Apylinkės Valdybų pirmininkai ir nariai. Ėjo šauliai, ramovėnai, vyresnieji skautai ir keli šimtai lietuvių. Gausingai pasirodė lenkai, latviai ir ukrainiečiai.

Kilometro ilgio eiseną Melbourne gatvėmis atžygiavo į miesto sodelį kur įvyko protesto mitingas. Kada procesiją į katedrą ir eiseną per miestą tvarkė lietuviai kun. S. Gaidelis ir Alb. Pocius viskas vyko anot jų "pagal planą", tačiau kai kalbėtojus mitingui parinko prie Tarybos politinė komisija, reikalai sušlubavo neturint patirties ir kontaktų su parlamentariais. Parlamentarai sužinoję, kad kalbės kontraversinis atsargos karių pirmininkas pasitraukė, o jis patyręs, kad dalyvaus vietnamiečiai, irgi paskutinę dieną pasitraukė.

Padėti išgelbėti Laisvės Lygos - Freedom Coalition pirm. Mr. John McKenna ir Pav. Tautų atstovas Algimantas Žilinskas, kurie tarė aiškiai ir be baimės apie sovietinį imperializmą.

Kadangi miesto sodelis yra šalia anglikonų katedros, todėl policija neleido naudoti elektroninių garsiauklių. Tramvajų eismas ir vandens fontanų triukšmas neleido visiems gerai išklausti prakalbų, tačiau ne prakalbos nulemia viską, bet pats faktas, kad 1.000 žmonių žygiavo miesto gatvėmis reikalaudami laisvės visoms pavergtosioms tautoms ir mūsų tėvynei Lietuvai.

Nors demonstraciją filmavo televizija ir buvo The Age ir The Sun reporteriai, bet kažkieno ranka neleido nė žodžio apie nuostabias pamaldas ir didžiulę eiseną parašyti.

Mes kovojame prieš komunizmą, kad apsaugojus šio krašto ateitį, o visi kapitalistai pyksta, kad drumsčiame jų sąžinę ir gadiname gerą prekybą su vergu pirkliais. Niekas šiais laikais nebesilaiko principo, todėl ir mums reikia daugiau pasitikėti savo jėgomis, o mūsų

pajėgumas priklausys nuo to, kiek būsime vieningi savo tarpe. Solidarumas savo kovojančiai tautai ir savo bendruomenei turi apspręsti kiekvienos organizacijos ir kiekvieno individo veiksmus.

Dalyvis

JAUNIMO PAMALDOS

Galima sakyti, kad sporto švenčių atidarymas įvyksta iškilmingomis mišiomis sportuojančiam jaunimui. Prieš pamaldas šventoriuje renkasi sportininkai, spaudžia rankas, sveikina vienas kitą, pasakoja praėjusių metų išpūdžius. Girdisi lietuvių ir anglų kalba, skardena juokas. Lietuvių kalba šioj prieššventinėj nuotaikoj girdima net iš tų, kurie jos savo aplinkoj vengia.

Net ir patys mažieji būna pagauti šios šventiškos lietuviškos nuotaikos. Laksto tarp sportininkų ir kurie drąsesni klausia vyresniųjų,

kas laimės tenisą, krepšinį, tinklinį.

Sporto klubai išgygiuoja į bažnyčią organizuotai. Išsirikiuoja vėliavos prie altoriaus. Pamaldos praeina susikaupimo ir maldos ženkle.

33-sios Sporto Šventės rengėjai darniai bendradarbiauja su Lietuvių Dienų Komitetu ir kartu yra nutarę išplėsti pamaldų apeigas įtraukiant ir kitą šventėse dalyvaujantį jaunimą. Pamaldos bus skiriamos visam jaunimui. Ju rengėjai tai sporto klubas Varpas, kuris kreipėsi į visas kitas jaunimo organizacijas prašydamas pozityvių siūlymų ir idejų, kaip sėkmingiau praveisti šį įvykį. Šiuo reikalu prašome kreiptis į Varpo sekretorę Elytę Vyšniauskaite, 6 Alfred Crt., Bundoora, Vic. 3083.

V. Adomavičius

LATROBE VALLEY

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Tautos Šventę latrobiečiai paminėjo rugsėjo 4 d. Morwell mieste. Į pirmą kartą dienos metu ruošta Tautos Šventės minėjimą susirinko rekordinis skaičius lietuvių. Seniūnei atidarius minėjimą, gerai paruoštą paskaitą ir jautrų eilėraščių skaitė p. A. Matukevičienė.

Sale seniūnė p. E. Eskirtienė pakvietė minėjimo dalyvius rimties minute pagerbti žuvusius už tautos laisvę ir šiais metais mirusius seniūnijos narius Mikalą Kazakauskienę ir Vladą Koženiasuką.

Visų mylima Rita Mačiulaitienė programą praturtino solo dainomis. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

Po oficialios dalies sėdomės prie gražiai padengtų stalų suneštinėms vaišėms. Populiarius buvo p. Matukevičienės lietuviški sūriai ir Alės Šabrinskienės virti kopūstai su dešrelėmis. Neužmiršta buvo ir seniūnijos kasos naudai rinkliava ir loterija, kuriai fantus aukėjo p.p. Eskirtai, Matukevičiai, Šabrinskai, Mikalauskai ir Koženiasukienė. Pakilioj nuotaikoj greitai prabėgo popietė, valandą užtraukiant salės išnuomavimo laiką. Nuoširdus ačiū programos atlikėjams ir gausiems minėjimo dalyviams, ypatingai atvykusiems iš Sale ir p. Lekniams iš Melbourne. a.a.

TAUTOS ŠVENTĖ

PERTHE

Tautos Šventę paminėta rugsėjo 5 d. Tą dieną įvyko iškilmingos pamaldos. Dalyvavo nemažas skaičius tautiečių ir tautinė bei ramovėnų vėliavos. Pamoksle kun. T. Tomich kalbėjo apie lietuvių istoriją ir geografiją

pabrėždamas, kad lietuvių kalba yra seniausia gyvoji kalba Europoje, ragino tautiečius nepamiršti Dievo ir tėvynės, laikyti tautinių papročių ir ypač nepamiršti tų brolių ir sesių, kurie pavergtoje tėvynėje kovoja už tautos laisvę.

Tuo po pamaldų Liet. Namuose gausiai susirinkusių laukė darbščių šeiminių paruošti pietūs ir ju metu leidžiama loterija. 2.30 val. apyl. pirmininkas p. V. Kasputis atidarė Tautos Šventės minėjimą ir pakvietė visus dalyvius sugiedoti Tautos Himną. Paskaitą skaitė p. M. Klimas.

Meninę dalį pravedė A. Pasčekaitė: J. Norvilas akordeonu pagrojo dvi liet. melodijas, o moterų choras, vad. V. Skrolio, sudainavo 4 dainas.

Sekė atstovų rinkimai į ALB Krašto Tarybą. Išrinkti p.p. Čyžas ir Lingienė. Pabaigoje apyl. pirmkas padėkojo visiems dalyviams už gausų atsilankymą.

Jau šiais metais Perthė mirė: Lukošius, Žilys, Vaitėkūnas, Žukauskas, Dvy-laitis ir Andrekus. Liūdesy paliko ne tik mirusiųjų šeimos, bet ir visa vietos bendruomenė.

PRANEŠIMAS

Rugsėjo 12 d. prie liet. bažnyčios įvyko Pertho ramovėnų susirinkimas, kur tartasi skyriaus reikalais. Bandyta išrinkti valdybą, bet esant mažam narių skaičiui valdyba neišrinkta ir tuo skyrius likviduotas.

B. Steckis

Jau mums pažįstamas Simas Kudirka su šeima ir Vladas Šakalys, vėliausieji pabėgėliai iš Lietuvos ir gyvenę New Yorke, persikėlė dabar į Kaliforniją ir Los Angeles mieste gavo gerus darbus.

PR. PUSDEŠRIUI 65

Gražus ir tiesus žodis pasiekia žmogaus širdį. Visi mieliai klausomės gražios kalbos, perpintos svariais išsireikimais, skambiais ir nekasdieniškais žodžiais. Už tai literatūros menininkai yra patys svarbiausi savo kalbos puoselėtojai, jos formuotojai ir palaikytojai.

Išvijoje lietuviškas žodis skursta, nes svetima aplinka yra nepalanki ir slopina visas lietuviško žodžio ir rašto apraškas.

Mūsų mažoje Australijos lietuvių kolonijoje nedaug teturime žodžio menininkų, o žvelgiant į ateitį, nesimato naujų "jėgų", kurios teiktų vilties, kad vyresnieji sulauks pakaitalo. Šiandien jau nebe mada kalbėti apie rytojų; visi gyvename šia diena. O dienos lyg sriaunos upės vagos nešamos skuba praeitin nesugrąžinamai.

Gegužės mėnesį sulaukęs 65 metų amžiaus į pensiją "pasitraukė" Pranas Pusdešris.

Pranas gimė 1917 m. gegužės 29 d. Zanavykijoje, stambaus ūkininko šeimoje. Ar tai graži Zanavykijos gamta, ar tėvų įkvėpta žodžio meilė, giliai įleido šaknis į Prano sielą. Baigęs Šakių "Žiburio" gimnaziją, stoja į Vilkaviškio kunigų seminariją, siekdamas žodį — Dievo žodį skelbti savo žmonėms.

Karo viesulas nunešė Praną 1944 m. į Pietų Vokietiją kur bandė Eichsteto kunigų seminarijoje tęsti

Pranas Pusdešris

karo nutrauktas studijas. Gyvenimo eiga pakreipė Prano žingsnius ir jis palieka kunigų seminariją.

Nuo pat vaikystės Pranas pamilsta rašytą žodį ir pirmieji diegai pradėjo reikštis gana anksti. Dar pradžios mokykloje išspausdina pirmąjį eilėraščių "Žvaigždutėje". Vėliau gimnazijoje ir kunigų seminarijoje plunksna yra nuolatinė jo palydovė ir neatskiriama gyvenimo

draugė. Besimokydamas gimnazijoje, parašo dramų veikala, kuris pastatomas Šakių miesto visuomenei.

Atvykęs Australijon, apsigyvena Adelaidėje ir nuo pat pirmos dienos dalyvauja kultūriniame, tautiniame ir religiniame lietuvių gyvenime.

Išvija yra nedėkinga žodžio menininkams. Juos išnaudoja, nes jiems tenka visi rašyto ir spausdinto žo-

džio darbai. Taip Pranas rašo eilėraščius, dramas, straipsnius, recenzijas, pasikaitas, korespondencijas ir posėdžių protokolus. Nuo vedamojo iki paprastos žinutės, kurios šiandien nepapajėgia parašyti mūsų akademiniis jaunimas. Kiek kūrybingo laiko tenka skirti paprastiems biurokratiškiems organizacijų reikalams? Tokia jau dalia.

Pranas paliko ištikimas ne tik savo kalbos žodžiui, bet ir savos tautos ir religijos apraiškomis. Būtų klaidinga sakyti, kad Pranas pašventė daug valandų lietuviškiems reikalams — jis pašventė visas, ne tik poilsio valandas, bet daug laiko atitraukė ir nuo darbo, kad išpildžius, dažniausiai ne savo, išpa-reigojimus.

Pranas kuria eilėraščius įvairiomis progomis. Jo gražus ir taisyklingas ir meile Dievui ir tautai persunktas žodis, pasiekia visus. Jis savo žodyje nevengia, kur reikia, sarkazmo ir humoro, aprašydamas mūsų gyvenimo "bėdas", o jo nuotaikingi ir gyvenimo aktualijų persunkti scenos vaizdeliai visuomet būna pagrindinėmis Adelaidės Lietuvių Katalikų D-jos šiuipinių programų dalimis. Jis nuolatinis mūsų teatro pastatymų recenzentas, nebijo silpnesnius pastatymus pakritikuoti ir pasakyti tai, ką jaučia žiūrovas. Dėl to jam tenka kar-tais ir "nukentėti".

Pasirodžius "Tėviškės Aidams", Pranas nuo pat pirmojo numerio juose bendradarbiauja; keletą metų redaguoja literatūrinį priedą "Verpetai" ir pasisako visais mūsų gyvenimo klausimais.

Nėra lengva išvėlgti tiesą, kad ir nemaloniją, ir atkreipti dėmesį. O priekaištų, kaip ir visi spaudos žmonės, jis susilaukia daug: tokia jau žurnalistų dalia.

Nedrįstu suminėti jo veiklos; literatūrinės ir visuomeninės, nes ji taip plačiai išsišakojusi, kad visuomet liks daug kas nepasakyta, praleista, nepamirėta. Kiek jėgos leidžia Pranas neatsisako darbo. Jis mieliai sutiko dirbti ALB Metraščių redakcijoje, o patyrimo šiame darbe jis turi: suredaguvo Adelaidės Šv. Kazimiero parapijos jubiliejinį leidinį.

Jo parašyta drama: "Šviesa nuo kalno" ir "Trys beržai" sėkmingai suvaidinti Adelaidėje ir Melbourne. Vien tik jo pastangomis Adelaidėje ruošiami sendraugių ateitininkų literatūros vakarai, o jaunųjų ateitininkų vakarų programos persunktos jo žodžiu.

Sulaukus brandaus 65 metų amžiaus, sveikinu Praną ir linkiu kūrybinės nuotikos, energijos ir Dievo palaimos visuose Tavo darbuose, nes juose slypi mūsų ir mūsų tautos siekiai — laisvė mūsų kraštui.

V. Baltutis

SAULĖS MEDIS

JANIS VESELIS

Iš latvių kalbos vertė Z.K.

Rienis buvo gimęs pavasari, kada diena su naktim susilygina ir rytais oras skambus ir giedras. Kas naktį jis išeidavo stebėti žvaigždžių kelius. Jis žinojo, kad sietynas yra pietuose saulei riedant į pavasarį, o pamatęs Grigo Ratus visuomet žinojo, kur namai, nors ir toliausiai būtų nuklydęs į ūksmingus miškus.

Miškais besilauždamas ir rytus, jis nekartą matė nuostabų reginį. Staiga koks nors medis, dažniausiai ažuolas, pradėdavo spindėti auksu, lapai lyg prilįti šviesos ir ugnies, ir dvylika viršūnių stiebėsi aukštyn, kiekviena išspinduliudama į devynias šakas. Medis degė tokiu paslaptingu grožiu, jog galėjai sielą prarasti. Kai Rienis skubiai jojo pirmyn, kad iš arčiau pamatytų šį stebuklą, reginys blyško ir pilkėjo, iki liko tik paprasti medžiai, vos beatskiriami vienas nuo kito. Susimąstęs grįžo Rienis namo ir klausė senolės, ką tai galėtų reikšti.

— Sūnau, tai saulės medis, — atsakė ji.

— Kur nors jis auga, jį reikia atrasti, — spyrėsi Rienis.

— Jauni išjojo, seni parjojo jo ieškodami. Ar sudaro jį kas? — atsiduso senoji. — Čia yra kažkas daugiau, sūnau, negu žmogaus protas gali aprėpti.

Bet Rienis norėjo daugiau, norėjo to, ko žmogaus protas negali aprėpti. Jis kalbino savo drąsiuosius karo draugus.

— Jokim ieškoti saulės medžio.

Tačiau jie nebenorėjo jaunystės nuotykių. Tada Rienis ėjo pas tėvą pilin ir sakė, ką sugalvojęs. Senasis Runtinš nedraudė vyriausiajam sūnui keliauti svetumon, jis net nesistebėjo, kad Rienis kelionės tikslu pasirinko saulės medį, o ne naujų žemių užkariavimą.

— Ginklus pasiimk. Jie visur tiks. Praskins kelius, pamaitins ir saugos nuo žvėries ir žmogaus.

Išėjęs iš tėvo pilies Rienis mąstė, kur rasti kelionei bendrą, kai prisiartinio jo dešimties metų sūnus Agnis ir drąsiai prabilo:

— Aš girdėjau, tėve, ką kalbėjai. Imk ir mane kartu saulės medžio ieškoti. Aš jau gerai moku jodinėti ir šaudyti ir greitai būsiu didelis, — jo standrus berniuko kūnas pasitempė aukštyn. Rienis pralinksėjo ir nutarė keliauti su sūnumi.

Ir vieną ankstyvą, spindintį rytą jie išsiruosė. Visi pilies gyventojai buvo susirinkę jų išleisti. Giedra dabino Rienio juodbėrį liedama gaudžias ašaras, ir Ranė vijo žalumynų vainikus apie Agnio žirgo kaklą.

Paskutiniai atsisveikinimo žodžiai nuskambėjo, ir žirgai veržėsi pirmyn, kaip raitelių ilgesys, ir už jų pasiliko pilis ir žmonės, miškai, pakalnės ir lygumos su upėmis, pasiliko Rienio jaunystė ir Agnio saulėta vaikystė.

Pirmąją dieną apie raitelius dar vilnijo gimtieji laukai, ošė miškai, tyloje ilsėjo-

si sodybos, sidabriniai skardeno upeliukai ir kartais sumirgėdavo priešais juos ilgi ežerai, lyg spindintys milžinų karžygių kardai. Kiekvieną medį jie apžiūrėjo ir už kiekvienos pakalnės tikėjosi išvysti iškylantį saulės ažuolą. Tačiau viskas slinko pro juos vienodai paprastai smaisčioje dienos šviesoje. Ir jie suprato, kad saulė yra tolimiausia keliautoja ir kad jie turi joti tiek pat toli, kad surastų vietą, iš kur ji pakyla.

Dienos ir naktys dabar skrido virš jų, saulė ir mėnuo kėlėsi ir leidosi, imintieji keliai dingo miškų tankumynuose, tik nenurimo jaunųjų raitelių smarkumas ir ieškojimo ilgesys. Žemė, per kurią jie jojo, buvo retai apgyventa. Paskui jie įjojo į laukinę dykumą, kurios aukštą sausą žolę šnareno rytys vėjas. Virpančiame, saulėtame ore jie vėl pradėjo matyti regėjimą: — staiga toluoje, ryto brėkšmoje išnirdavo saulės medis, vešlus ir nuostabus savo didžiuliais tviskančiais žiedais ir karpytais lapais. Saulė kilo ir medis spinduliavo ir mirgėjo. Rienis skubino juodbėrį, Angis širmį, ir jie lėkė į tą medį, kurį galų gale tikėjosi radę. Bet staiga priekyje pasirodė būrys svetimai ginklotų žmonių. Jų akys buvo ištiriusios ir piktos ir jų veidai tamsūs, tarytum sumušti. Grėsmingai jie kilojo skydus, įmirtusiai, bet kartu juokingai, kasė žemę jų žemi arkliukai. Lyg jauni dievai išlėkė ieškotojai ant savo žirgų iš aukštos žolės, ir netikėtai tamsioji minia paklusniai prasiskyrė. Kaip žaibas, kaip šviesos ir laimės pasaulio gyventojai jie prajojo pro laukinę tautą.

Saulės medis buvo dingęs. Priešais juos vėl driekėsi rūškana, pilkos žolės dykuma, taip liūdnei tuščia, lyg gyvenimas be vilties ir tikslo.

Nebe dienos ir mėnesiai, bet metai skriejo pro juos. Plačios upės ir aukšti kalnai pastojų jiems kelią. Bet jie nugalėdavo juos. Iki pasiekė spalvingą ir turtingą miestą. Po jo gatvės vaikščiojo keisti, jaukiai apsirengę žmonės, linksmi ir plepūs. Daugelis žiūrėjo į juos šypsodamiesi, nesuprasdami jų kalbos. Tada atsirado žilas ir didžiai išmintingas vyras baltu apsiaustu, kurs truputį suprato ieškotojų žodžius. Paklauses, iš kur jie, jis prabilo:

— Ir mūsų giminė kažkada iškeliavo iš tos pačios žemės, ieškodama naujos tėvynės, ir atėję iki čia, pasistatė šį miestą, dainuodami senąsias dainas. Nors čia amžina vasara, tačiau saulės medžio čia nėra, ir aš nežinau kelio į jį. Eikite su manim, nuvesiu jus pas patį išmintingiausią žvaigždžių skaitytoją, jis jums papasakos apie saulės ir žvaigždžių kelius.

Ilgai jie kalbėjosi su išminčium, klausinėdami apie žemes ir valstybes, esančias nuo čia į rytus. Ir jis jiems pasakė, kad žemė nesanti lygi ir plokščia, bet apvali, kad saulė iš niekur nepakyla ir niekur nenusileidžia, kad žemė sukasi parodydama saulei tai vieną, tai kitą pusę.

— Mes surasime saulės medį, nors ir mirti turėtume, — sušuko Rienis, ir jo įdubusios akys liesame veide sužibėjo.

Ir vėl tiesėsi keliai po žir-

gų pasagom, slinko pro šalį amžini miškai ir svetuma. Tada didžioji pasaulio jūra pastojų jiems kelią. Susimąstę stovėjo keliautojai ir jų žirgai priešais begalinę platumą. Beviltiškai nuleido rankas. Aušo rytas ir saulė žaisdama kilo virš jūros, ir paslaptingasis medis rodos vėl žerėjo iškėlęs dvylika viršūnių, ir po jo šakom šoko dailios saulės dukterys. Jie jojo išilgai jūros pakraščio, ir jų kelias pradėjo suktis į vakarus. Dar daugelis metų pralėkė klajojimuose ir audrose, dar viliojo svetimi kalnai su savo turtais, tačiau keliautojų ilgesys šaukėsi tik gimtinės.

Ir vieną vasarą miškai pradėjo kvepėti gimtinių sakuotom pušim ir švelniais beržų lapais. Atganę senuosius žirgus sultingoj žemėj, jie pradėjo paskutinį jojimą — gimtinen. Aplinkui alsavo miškai, arimai ir pievos, ir oras buvo pilnas atsiminimų. Artojai sustodavo žiūrėdavo į juos ir kalbėjosi:

— Kas šitie žilieji raiteliai? Jų arkliai vos pasivelka iš senatvės.

Prie pilies juos pasitiko Giedra su Rane, kurios dabino jų žirgus išjojant — dvi senutės.

— Mes laukėme jūsų, — kalbėjo jos, ir seniai užmirštas džiaugsmas akimirkai atsispindėjo jų užgesusiose akyse.

— Mes parjojome, — atsakė jie. Staiga Rienis apsuiko savo senąjį žirgą į rytus: — Žiūrėk, saulės medis! — linksmai sušuko jis, — Skubėkim!

Ir tikrai, ant kalno liepsnojo nuostabią šviesą ažuolas, iškėlęs dvylika viršūnių, ir saulės spinduliai lijo pro jo lapus nušviesdami visą pasaulį.

Senieji žirgai suklupo kalno papėdėje, ir raiteliai, užkopę jo viršūnėn, sukiubę po saulės medžio šakom.

Tik gimtineje auga saulės medis, — kalbėjo Agnis išsitiesdamas žolėje prie mirgančio medžio šaknų ir pasižiūrėjo į tėvą, kurio akis jau buvo užmerkusi laimę.

Mūsų Pastogės SPAUDOS BALIUS

SPAUDOS BALIUS VAIZDUOSE

Aukštai viršuje kairėje. Jaunimo grupelė iš k.: Kajus Kazokas, Rimas Milašas, Irena Bielskytė, Vytautas Juška ir Aušra Juškinė.

Viršuj dešinėj vaidintojai, atlikę balius programą (iš k.: I. Bielskytė, K. Kazokas, A. Stašionis, R. Gakienė, D. Gakas ir R. Milašas).

Viršuje žemiau Kabailių šeima. Iš k.: Vida Kabailienė, Amanda Kabailienė, prof. Dr. Algis Kabaila ir Rimas Kabaila.

Apačioj kairėj redaktorius su savo bendradarbiais. Iš k.: Antanas Laukaitis, Vincas Kazokas, Genovaitė Kazokienė, Alfars Šernas.

Apačioj dešinėje Mūsų Pastogės bičiuliai ir talkininkai, iš k.: Anskis Reisgys, Martina Reisgienė, Izidorius Jonaitis.

Visos nuotraukos Jono Šarkauso

Barilos), du keramikos kūriniai (J. Janavičienės ir D. Karpavičienės), E. Lašaičio medžio drožinys ir visa eilė kitų vertingų dalykų. Loteriją pravedė inž. V. Juška labai sklandžiai ir palyginus greitai.

Sakytume šis spaudos balius buvo jaunųjų produktas: jaunimas programą atliko, jaunimas salę dekoravo (A. Stašionytė, R. Jurkšaitis ir J. Barila). Netrukio jaunimo ir svečių tarpe.

Tiesa, ši kartą buvo prasileista su turėtų spaudos balių tradicija - nebuvo vakarienės. Bet praktiškai svečiai jos ir nepasigedo, o kurie norėjo užkandos, galėjo gauti klubo valgykloje, kuri buvo atidara ir veikė iki 11 val.

Bet ypač buvo malonus visų gausiai suėjusių Mūsų Pastogės bičiulių gražus ir kultūringas pabendravimas. Skirstantis ne vienas rengėjams priminė, kodėl spaudos balius rengiamas tik kartą per metus. Su šypsniu atsakyta, kad nenorima dažniau ruošiant nusipiginti.

Ir patys svečiai, jausdami balius orumą, buvo rūpestingi aprangoje: vyrų daugumoj vakarinės eilutės, moterų puošniam suknelėm, šviežiom šukuosenom. Aiškiai matyti, kad spaudos baliui iš anksto ruošiamasi. Iš tikrųjų balių sudaro patys žmonės, ne kokios liuksusinės salės. Buvo ir tokių, kurie su priekaištu priminė, kodėl toks iškilmingas balius tokioj kasdieniškoj salėj. Betgi papuošta salė jau ne kasdieniška, ir patys žmonės irgi ne kasdieniški.

Žodžiu, balius praėjo visapusiškai sėkmingai. Čia be abejo nuopelnas ir kietai pasidarbavusio balius rengimo komiteto, kurį sudarė: K. Stašionis (pirmininkas), A. Jablonskienė, R. Mickienė, L. Stašionienė, A. Dudaitis, V. Jaras ir V. Kazokas. Ačiū jiems.

Ir šiais metais Mūsų Pastogės spaudos balius Sydneyje, įvykęs rugsėjo 25 d., praėjo su didžiuliu pasisekimu. Neskaitant sydneyškių, svečių pribuvo iš Canberros, Wollongongo, Newcastlio. Sydneyje Lietuvos Namų salė buvo pilnutėlė - siekė arti 300 dalyvių. Tas parodo, kad Mūsų Pastogė turi didžiulį būrį savo bičiulių ir rėmėjų: tautiečiai savo laikraštį vertina, myli ir jį visokeriopai remia. Nors bilietai palyginamai buvo labai pigūs (tik \$ 5 asmeniui), bet balius davė Mūsų Pastogei apie 1500 dolerių iplaukų. Atskaičius susidariusias išlaidas gryno pelno paliko \$ 1142 doleriai su centais.

Originalią programą taip pat davė mūsų jaunimas pastatydami bežodinę simboliinę "dramą". Ji buvo modernaus stiliaus, tik bežodė vaidyba ir muzika. Be abejo savo turiniu ji buvo gili ir prasminga, ne koks absurdo teatras, bet gaila, daugumai tas buvo nauja ir nepagavo prasmės, kas sukėlė įvairių spėliojimų ir komentarų. Šio spektaklio autorius Rimas Milašas ir statė Darius Gakas ir Kajus Kazokas. Vaidino aukščiau minėti ir Ramutė Gakienė, Irena Bielskytė ir Arūnas Stašionis.

Kita spaudos balius atrakcija - tai sau lygios neturinti loterija tiek fantų vertingumu, tiek ir gausa: loterijoje leista net dvidešimt vienas fantas, kurių tarpe buvo 5 paveikslai (L. Urbano, S. Gailiūnaitės, S. Montvido, J. Abromo, jun. ir J.

VISI BLOGI, TIK AŠ...

Išklausęs p. V. Šlitterio pasisakymą per jo vedamą radijo valandėlę rugpjūčio 28 d. programoje, susidariau išvada, kad tik jis vienas geras, o visi kiti blogi. Ne tik blogi, bet arda lietuvių bendruomenę ir tarnaują okupantui. Labiausiai jam nepatinka bendruomenės laikraštis "Mūsų Pastogė" ir jos redaktorius. O nepatinka jam dėl to, kad laikraščio skaitytojai gali laisvai pasisakyti ir išreikšti savo nuomonę apie p. V. Šlitterio vedamą radijo programą.

Bendruomenės laikraštis leidžia pasisakyti savo nuomonę kultūringoje formoje visiems jos nariams ir tuo pačiu p. V. Šlitteriui. Deja vietoj atsakymo kultūringoj formoj jis išvėnė visus, kas tik ką bedirbtų bendruomenės ir lietuvių labui. Ir čia reikia pabrėžti, kad nei "M.P." redaktorius, nei nei laikraščio redakcinė patariamoji komisija neišsigančio p. V. Šlitterio kalbos, bet išties ją paskelbė "Mūsų Pastogėje", leisdamas skaitytojams pagalvoti apie visai bendruomenei daromus užmetimus.

Redaktorius yra atsakingas redakcinėi kolegijai. Skelbti per radijo, kad "Mūsų Pastogė" skelbia tik "šiukšles", yra ižėidimas ne tik redaktoriui, bet ir visai bendruomenei bei jos organams. "Mūsų Pastogė" ne nusigveno, kaip kad p. V. Šlitteris galvoja, bet priešingai, per eilę metų irodė tęstinumą, subrendimą ir kultūrinį lygį. "M.P." yra skaitoma ne tik Australijoje, bet ir kituose kraštuose. Ji ne tik kad informuoja apie lietuvių gyvenimą Australijoje bei kitur, bet kartu ir kelia esamas problemas bei nege- roves. Mes džiaugiamės redaktoriu turėdami tokį

gabų žurnalistą kaip p. V. Kazoką ir esam jam giliai dėkingi už jo idėją darbą.

Neužtenka to, p. V. Šlitteriui užkliūva ir visos kitos organizacijos Sydnejuje, net ir Lietuvių Klubas. Anot jo, nusigveno ir tas ir vis per tuos jo vadinamus patriotus. Klubas turėjo nuostolių ne dėl jo boikotavimo, bet dėl kitų ekonominių priežasčių, nepriklausančių nuo klubo vadovybės. Kaip lietuviai "boikotuoja" Klubą, jau matyti vien iš to, kad per porą savaičių Klubui suaukojo ar paskolino virš 30.000 dolerių! Ne kaltinti, bet padėkoti reikia Klubui valdybai už taip didelį neapmokamą darbą išlaikant klubą.

M. Gailiūnas

IŠ KITOS PUSĖS

Šiais moderniais laikais žmonės jau yra nelabai linke tikėti stebuklais, tačiau atsilankęs per Tautos šventę i kaimynystėje esantį Melbourne'ą išitikinau, kad stebuklai vyksta ir šioje gadyneje.

Pirmiausia iš ryto išklausiau Tautos šventei skirtą radio valandėlę. Pranešėjas ir valandėlės vedėjas išvardino Melbourne esančius ir buvusius bendruomenės veikėjus, ir labai nustebau, kad tokio veiklaus Albino Pocius Melbourne "nėra". Nebuvo šventinio sveikinimo per radio nei iš Apylinkės pirmininko, nei iš Krašto Valdybos.

Atsimenu Krašto Valdybos pernai paskelbtą aplinkraščių, kad per Vasario 16 d., Išvežimų minėjimus ir Tautos šventę programą reikia pradėti arba baigti su Tautos Himnu. Veltui laukiau Tautos Himno. Vedėjas valandėlę baigė visai nešventine dainele "darželyje uliavosi". Bendrai šventinė programa buvo labai blanki.

Pusę laiko užėmė skelbimai, o kita pusė draugų ir giminių pavardžių skaitymas.

Per šventes neužtenka tik gražiai apie Lietuvos grožį paverkšlenti arba dažnai kryžiuočius ir carą pabarti. Reikia turėti drąsos pasakyti, kad bolševizmas neleidžia laisvai švesti tautos šventės ir kad Lietuva tebėra rusų okupacijos jungė.

Po radio valandėlės nuėjau i iškilmingas pamaldas. Bažnyčioje seniau buvo įprasta, kad aukas prie altoriaus atneša tautiniais rūbais pasipuošęs mūsų jaunimas. Ši kartą aukas nešė pensininkų porėlė, o ar negalėjo ponis pasipuošti tautiniais rūbais?

Prieš minėjimą buvo Klube pietūs. Virėjai, matyt, nežinojo, kad yra Tautos šventė ir išvirė kaip paprastai sekmadienį. Pusė žmonių paliko nevalgę. Pirmininkas virėjus turėjo prieš šventę išpėti, nes tie, kurie negavo pietų, išvažiavo namo.

Per minėjimą salėje išklausėme Dr. Arūno Staugaičio paskaitą ir matėme

minėjimo programą. Salėje buvo Krašto Valdybos ir Geelongo pirminkai. Mandagumas reikalavo juos abu pristatyti.

Po minėjimo nuaidėjus paskutinei choro dainai, Apylinkės pirmininkas padėkojo visiems programos dalyviams ir ypatingai minėtos radio valandėlės vedėjui. Po visų padėkų pirmininkas pareiškė, kad labai gaila, bet programa jau baigta, yra penkta valanda ir visi skubėjame namo.

Tačiau įvyko kitaip, negu valdžia pasiūlė. Žmonės nebėgo namo. Jaunosios kartos žmonės, pasirodo nebijo Tautos Himno. Vytautas Straukas nesiskubino nuileisti uždangos o dirigentė Birutė Prašmutaitė davė toną ir visa salė kartu su Dainos Sambūriu užtraukė himną.

Seniau, A. Pociui esant Melbourne Apylinkės pirmininku, per tautines šventes prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės Valdyba padėdavo gėlių arba vainiką. Dabar melbourniškiai skundžiasi, kad per šventes paminklas stovi vienišas ir visų apleistas.

P. Olinda

Tautos Fonde

Tautos Šventės minėjimo proga Canberroje per T.F. igaliotinį A. Švedą Lietuvos laisvės reikalams aukojo:

Po \$ 10 - F. Borumas, A.V. Balsys. Po \$ 5 - A. Švedas, L. Venclovas, J. Stakišaitis, B. Minius, J. Voveris, Z. Sipavičius, P. Velioniškis. Po \$ 2 - R. Katauskas, P. Grušauskas, V. Biveinis, G. Petys, J. Žentelis, K. Miniotas, p. Misevičienė. Viso \$ 69. Nuoširdus ačiū canberikiams.

CANBERROS

ŠIMTININKAI

Pagal turimus duomenis, patikrinus aukų lapus, ši kartą skelbiame Canberros šimtininkų sąrašą. Skelbėme jau anksčiau, kad šimtininkas yra tas tautietis ar organizacija, kurie nuo 1972 metų paaukojo \$ 100 ar daugiau. Šie asmenys ar organizacijos yra automatiškai tapę Tautos Fondo nariais su balsavimo teise Tautos Fondo metiniuose suvažiavimuose.

Canberros šimtininkai yra: B. Žilinskienė \$ 625, A. Čeičys \$ 145, V. Keraitienė \$ 123, R. Genienė \$ 103, A.V. Balsys \$ 102, Canberros Lietuvių Klubas \$ 100.

ADELAIDĖS

ŠIMTININKAI

Iki šiol turimomis žiniomis Adelaidės šimtininkai yra: J. Karkotskas, K. Šaulys, A.L.B. Adelaidės Apylinkės Valdyba, Adelaidės Ramovėnų Valdyba, Lietuvių Atgimimo Sąjūdis. Šis sąrašas nėra pilnas. Gavę pilną sąrašą iš Adelaidės T.F. igaliotinių ji papildysime.

Lietuvius aukodamas Tautos Fondui atlieka šventą pareigą ir remia Lietuvos laisvės kovą!

Tautos Fondo Atstovybė Australijoje, Sydney

Pas Newcastle lietuvius

TAUTOS ŠVENTĖ

NEWCASTELYJE

Apylinkės Valdyba Tautos Šventės minėjimą surengė rugsėjo 18 d. St. Peters salėje, Hamiltone.

Minėjimo oficialią dalį pradėjo Valdybos pirm. Dr. M. Šeškus, pasveikinęs svečius ir išryškines šios dienos prasmę lietuviškai ir angliškai. Sugiedotas Tautos Himnas.

"Trio + 1", vadovaujamas Zinos Zakarauskienės, sudainavo dvi liaudies dainas - "Gegutė raiboji" ir "Ar aš tau sese nesakiau", taip pat moderniškaime ritme "Nutilo paukščiai". Stiprūs plojimai palydėjo kiekvieną dainą.

Paskaitą skaitė Alfonsas Šernas, pasirinkdamas moto "Paimkime arklą, knygą, lyrą ir eikime Lietuvos keliu". Trumpai palietęs Lietuvos valstybės, pasiekusios savo galybę Vytauto Didžiojo laikais, išryškino nelemtą Lietuvą - Lenkijos koalicinę valstybę ir jos susilpnėjimą tiek ekonominiiais, tiek militariniais išveliant i tais laikais visoje Europoje siautusius įvairius karus, kurių išdavojė Lietuva pateko i caristinės Rusijos valdžią, kuri vis tik nepalaužė lietuvių tautos dvasios ir šiai valstybei sugriuvus Lietuva surado jėgų atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Paskaitoje buvo ilgiau analizuojamas tautos, tautybės ir patriotizmo sąvokos ir jų skirtumas tarp pilietybės - tautybė yra prigimta ir neįmanoma jos pakeisti, tuo tarpu pilietybė yra įstatymais įgyjama tame krašte, kur gyvenama. Šiuo metu lietuvių tautai tiek okupuotoje tėvynėje, tiek gyvenančiais įvairiuose Vakarų kraštuose tenka ieškoti stiprybės išlaikant tautinį solidarumą tarp abiejų grupių, bei pastangose kultūrinėje veikloje ir tolerancijoje tarp pavienių asmenų puoselijuojant tai, kas mus jungia, bet vengiant to kas mus skiria, ugdant patrio-

tizmą ir tuo siekiant atstatyti Lietuvos suvereninę valstybę su demokratinėmis laisvėmis, taip kaip laisvė suprantama Vakarų kraštuose. Paskaita buvo atidžiai visų išklausyta.

Rokas Lapinskas baigė minėjimą skaitydamas gilų mintimis ir žodžiais eilėraštį "Sutremta tėvynė". Nors buvo pareikšta, kad šio eilėraščio autorius yra nežinomas, bet vėliau patirta, kad tai buvo paties deklamatoriaus kūryba. Tenka Roką pasveikinti.

Svečių tarpe matėsi prof. Dr. V. Doniela ir keliose kadedencijose energingai ejęs Ncle Apylinkės Vald. pirmininko pareigas Petras Bruzga su žmona Jadvyga. Zakarauskų šeimos gentis su jauna karta ir jų draugais parodė savo atsilankymu gražų pavyzdį, kad galima ir jauna karta įjungti i lietuvišką susibūrimą.

Ši kartą pasigesta svečių latvių, nes patirta, kad jų vadovas Egon Aire turėjo iš anksto planuotą bankietą pensijon išėjimo progą, i kuri suvažiavo visas latvių aktyvas. Taip pat pasigesta pas mus dažniau atsilankančių draugų estų.

Gerą muziką visi išnaudojo šokdami iki pobūvio galo. Sunkiai mes renkamės, bet dar sunkiau skiriamės, kas pastebėta ir šiam vakarui pasibaigus.

Apylinkės Valdyba dėkoja už prisiustą \$ 10 čekį Aleksui Jasaičiui (Long Jetty) ir Stepui Venskui buvusiam svečių tarpe už \$ 20 auką Tautos Šventės progą bendruomenės veiklai paremti.

TABITHA ANDRIONAITĖ VĖL APDOVANOTA

Tabitha Andriūnaitė (13 m. amžiaus) ką tik įvykusiose Pacifico School Games, Brisbane, plaukimo varžybose pasiekė naujų rekordų ir išigijo du aukso ir vieną sidabrinį medalį. Newcastle dienraščio "Newcastle Herald" sporto skyriuje rašoma, kad Tabitha paskuti-

niais rekordais yra tapusi antrąja pasaulyje geriausia plaukike savo amžiaus - 13 m. - grupėje, 400 m. laisvo stiliaus plaukime, ir kad jos dalyvavimas sekančioje sporto olimpiadoje yra beveik užtikrintas.

Būtų gražu, kad šia plaukimo žvaizde susidomėtų mūsų sporto organizacijos, pav. Sydnejaus sporto klubas "Kovas" ir Tabithai suteiktų galimybę dalyvauti lietuvių sporto šventėje, plaukimo varžybose, kurios įvyks metų pabaigoje Melbourne.

PRANAS ANDRIONAS LIGONINĖJE

Pereitą savaitę sunkios ligos ištiktas Pranas Andriūnas paguldytas i Newcastle Royal Hospital, Ward 9.

Ligonis yra garsiosios jaunos plaukikės Tabithos senelis. Visi jo pažįstami ir draugai linkime Pranui pagerėjimo.

A.Š.

Tarptautinės antikomunistinės organizacijos (league) konferencija įvyksta šiais metais Japonijoje su šūkiu išsaugoti žmogaus laisvės. Šiai organizacijai priklauso ir eilė lietuvių vietnetų.

Skelbimas

ŠVENTĖ RAŠTO TYRINĖTOJŲ GARSINIMAS

Palaiminimai

rojinėje žemėje

Čia turime vieną biblinį garbingosios Dievo karalystės pažadą, nes "kalnas" šioj vietoj yra Dievo karalystės simbolis. Apie tą patį kalną yra parašyta Danielio 2:35, 44, 45, kur pasakyta, kad jis augo ir pripildė visą žemę. Toje karalystėje bus atsimenama apie aną ant kryžiaus pakabintąjį piktadarį. Tos karalystės dėka bus įsteigtos rojinės sąlygos visame pasaulyje. Pranašystėje nėra nieko pasakyta apie dangiškus palaiminimus; visi ten duotieji pažadai yra žemiški.

Apie tą patį naują dangų ir naują žemę yra prisimenama Apreiškimo 21:1-4, ir duodami tie patys pažadai po jų įkūrimo. Ir pažiūrėkime apie kokius toli siekiančius palaiminimus čia kalbama! Mes paduodame ištrauką: "Ir Dievas nušluostys visas ašaras nuo jų akių, ir mirties jau nebebus, nė gedėjimo, nė rėksmo, nė vargo nebebus, nes, kas buvo pirma, praėjo".

Pranašas Izaijas ir Apreišktojas jungia "naują dangų ir naują žemę" su "naująja Jeruzale". Povilas, Galatiečiams 4:26, atškina, kad bažnyčia yra ta naujos Jeruzalės klasė. Bažnyčia yra taipgi vadinama Kristaus "jaunoji", ir skaitydami Apreiškimo 21:9, 10, mes sužinome, kad šita "jaunoji" iš tikrųjų yra "naujoji Jeruzalė". Taip pat mes matome, kad kuomet jau bus įkurtas naujasis dangus ir naujoji žemė, bažnyčios klasė tuokart bus pabaigta ir bus su Viešpačiu Jezumi, kaip bendratėvoniai su juo šios naujosios karalystės santvarkoje.

Bus daugiau

Myli tiesą literatūros gausite veltui. Rašykite:

P. Bažinskas, 18 Burlington Str., Holland Park, Qld. 4121

FEDERALINĖ PARAMA ETNINĖMS MOKYKLOMS

Rugsėjo 19 Australijos švietimo Ministerija paskirstė skiriamą paramą Australijoje veikiančioms etninių grupių mokykloms. Šiam tikslui išdalinta \$ 971,169. Tarp kitų skirta ir lietuvių mokykloms: lietuvių savaitgalio mokyklai Sydneyje skirta \$ 720 ir Melbourne Lietuvių Kalbos Kursams - \$ 1,320. Atrodo, kad kitos lietuvių mokyklos paramos nesikreipė, nes paskelbtame ministerijos sąraše įtrauktos tik jau minėtos tos dvi lietuviškos mokyklos.

PRANEŠIMAS SYDNEJAUS LIETUVIAMS

Jau susitarta su Rookwood katalikų kapinių valdyba - trusties, kad lietuviškų kapinių sekcijoje galėsime statyti paminklinę sieną, kur būtų talpinamos susideginusiųjų pelėnų urnos. Bet jie klausia, kokios turėtų būti apimtys, kiek bus norinčių susideginti?

Tad ir kreipiuosi į lietuvių norėdamas patirti, kiek

iš tikro yra norinčių tokio palaidojimo?

Maloniai prašau savo norą pareikšti man ir savo parašą patvirtinti. To nebus niekur skelbiama, tik patiekta kaip įrodymas kapinių administracijai ir pasilaikoma mūsų pačių orientacijai - kokios apimtys projektą paruošti. Kaip jau ne kartą esu sakęs - turėkime kantrybės. Kai įtikinsiu ir savo argumentais paremsiu savo projektą, tai netrukus ir jį realizuosim.

Kun. P. Butkus

PAS ŠAULIUS MELBOURNE

Norėdami pagyventi Lietuvių Namų lankymą, šauliai rugsėjo 11 d. buvo suruošę cepelinų vakarą. Įėjimas buvo nemokamas. Vakarą su programa ir laimės šuliniu. Parodytas p.p. Dargių gamintas filmas iš tautinių šokių grupės Klumpakovo veiklos.

Šokiams grojo lietuvių orkestras, vad. J. Macijausko.

Matant visuomenės pritarimą turėtam vakarui, nu-

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWN (TEL. 708-1414)

Spalio 9 d., šešt., 7.30 val.

GINTARO - ŽVEJŲ BALIUS
Programoje Gintaro tautinių šokių grupė
Įėjimas \$ 3 asmeniui

Spalio 16 d., šešt.

Auditorijoje privatus vakaras.
Šiaip klubas atdaras.

Spalio 23 d., šešt., 7.30 val.

TĖVIŠKĖS AIDŲ BALIUS
Įėjimas \$ 4 asmeniui. \$ 3 moksleiviams ir pensininkams

Spalio 30 d., šešt.

VĖŽIUKŲ VAKARAS
Programoje Erroll Collins ir Rosemary
Bilietus išgyti iki spalio 28 dienos.

tarta ruošti šokių vakarą spalio 16 d. Įėjimas aukomis. Taip pat gros lietuvių orkestras. Programoje numatoma tautiniai šokiai, loterija ir vakarienė. Status užsisakyti tel. 683679 pas J. Kvietelaitį.

K. Prašmutas
(šaulių vardu)

KNYGOS LITUANISTINIAMS KURSAMS

Sydnejaus Lituanistiniai Kursai 1984-tiems metams gimnazijos baigimui pasirinko novelę Dr. Henriko Lukoševičiaus "Vienas Mažas Gyvenimas". Ši knyga buvo išleista Akademines Skautijos Leidyklos, Čikagoje, 1975 metais, spaudė "Draugo" spaustuvė, knygos tiražas tik 1000 egzempliorių. Padavę sąrašą knygų ir poezijos N.S.W. Švietimo Departamentui, pradėjome rūpintis kur galėtumėm gauti keletą egzempliorių šios jau senokai išleistos knygos Lituanistinių Kursų mokiniams.

Čia mums į pagalbą atėjo adelaidiškė p. B. Mockūnienė, per ją gavome tris egzempliorius Dr. H. Lukoševičiaus knygos, tai buvo knygos, užsilikusios Adelaidės bibliotekoje. Už tas knygas sumokėjo Akademikų Skautų Sąjūdis, Adelaidės Skyrius ir padovanojo mūsų kursams. Ačiū jiems! Ačiū p. E. Jonaitienei, susirašiusiai su Adelaide ir paskolinusiai porą knygų kursams. Ačiū Dr. A. Mauragiui, kad paskolino "Vienas Mažas Gyvenimas" ir "Lietuvių Kalbos Sinomimų žodynėlį". Poetas A. Jūragis paskolino A. Toliušio "13-ji Laida", šita knygelė buvo tiek rūpestingai skaitoma šių metų mūsų abiturientų, kad lapai pradėjo byrėti, ačiū p. A. Jūragiui.

Keturi mūsų šių metų abiturientai: Virginija Cox, Linda Bieliauskaitė, Povilas Stašionis ir Jonas Pečiulis jau laikė žodinius egzaminus iš lietuvių kalbos. Linkime jiems geros sėkmės rašytiniams egzaminams lapkričio mėnesį.

A. Veščūnaitė-Janavičienė
ir V. Kabailienė

prenumeratas metraščio išleidimui išrašomi pakvitavimai.

Melbourne prenumeratas ir metraščiui paramą priima Juozas Krikščiūnas, ALB Krašto Valdybos išdininkas. Sydneyje - TALKOS LTD skyrius Lietuvių Namuose.

ALB Metraščio išleidimas yra visų Australijos lietuvių pareiga!

ALB Metraščio Redakcinė Komisija

SYDNEJAUS ŽVEJŲ KLUBO VALDYBA

Po nesenai įvykusio žvejų susirinkimo sudaryta nauja

Jie nuoširdžiai remia Mūsų Pastogę

"MŪSŲ PASTOGĖ" AUKOJO

Savo nesenai mirusio vyro a.a. Vlado Koženiausko atminimui jo žmona Latrobe Valley seniūnė Mūsų Pastogei paskyrė 200 dolerių.

Taip pat 50 dolerių auką Mūsų Pastogei prisiuntė L. K.V.S. Ramovės Adelaidės skyrius. Adelaidės Ramovė kiekvienais metais lietuvišką spaudą paremia didesne auka.

Prieš kiek laiko Latrobe Valley seniūnija irgi Mūsų Pastogei prisiuntė 50 dolerių paramos. Nors ir nariais negausi, bet ši seniūnija laikytina viena iš pavyzdinčiausių bendruomenės vienetų: joje visi nariai sąžiningai apmoka solidarumo mokesť ir niekad neužmiršta lietuviškos spaudos.

Mieliems aukotojams ir rėmėjams reiškiamė gilią padėką.

Mūsų Pastogės Redakcija ir Administracija

ATITAISYMAS

Mūsų Pastogės Nr. 37 paskelbta Melb. Liet. Mote-rų S.G. Draugijos Valdybos nuotrauka, po kuria sumaišytos pavardės: vietoje "E. Šemetienė" turėjo būti E. Šeikienė. Suinteresuotus maloniai atsiprašome. Red.

žvejų klubo Valdyba tokioms sudėties: pirmininkė S. Šaparienė, vicepir. V. Simanauškas, kasininkas V. Burakas, narys propagandos reikalams K. Belkus.

Ta proga Valdyba dėkoja p. J. Maksvyčiui už piniginę paramą. Ačiū.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
P.O. Box 550
Bankstown, N.S.W., 2200

Redaktorius V. Kazokas
Redakcijos Patariamoji Komisija: V. Bukevičius, A. Dudaitis, I. Jonaitis, A. Reizgys, V. Patašius.
Redakcijos adresas: 13 Percy St. Bankstown, N.S.W. 2200
Tel. 709 8395
Administracijos adresas: P.O. Box 550, Bankstown, N.S.W. 2200
Administracijos tel. 709 4846

Prenumerata:
Australijoje metams \$ 20
Užsienyje paprastu paštu \$ 24
Oro paštu į N. Zelandiją \$ 35
Oro paštu kitur \$ 50
Atskiro nr. kaina 50 centų

Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožūrą. Už skelbimų turinį neatsakoma.

Spalio 9 d., šeštadienį, Sydnejaus Lietuvių Namuose įvyksta grandiozinis

Gintaro - žvejų balius

Programoje tautinių šokių grupė GINTARAS

Retas svečias lietuvių parengimuose, plačiai žinomas kitur. Ateikite - nesigailėsite!

Bilietai \$ 3 asmeniui. Pradžia 7 val. vak.

PADEKA

Sydney Lietuvių Moterų Socialinės Globos Draugijos rugsėjo 19 d. suruošta popietė "Pavasario Madų Paradas" Sydney Lietuvių Namuose praėjo labai sėkmingai.

Paradą puikiai pravedė p. Birutė Vingilytė-Hamill su savo graškiomis modelistėmis. Krautuvės "Marve" suknelės elegantiškos, gražios, prienamom kainom ir kuriomis daugelis svečių susidomėjo. Pranešėja p. J. Viliūnienė. Visom labai ačiū!

Dėkui p. Mergelienei už tortą loterijai, p.p. Stašionienei ir Sidarienei už loterijos bilietų išplatimą, gėlių padavėjom Betinai ir Monikai.

Talkininkams p.p. A. Dudaičiui, A. Migui taip pat ačiū!

Visiems atsilankusiems, vienokių ar kitokių būdu prisidėjusiems prie pasisekusios malonios popietės nuoširdus ačiū!

Syd. Liet. Mot. Soc. Globos D-jos Valdyba

PATAISA

"Mūsų Pastogės" Spaudos baltiaus aprašyme buvo klaidingai pažymėta, kad p. Elena Korsakaitė paruošė vakarienę. Turėjo būti Socialinės Globos Draugija vadovaujant p. Korsakaitę paruošė vakarienę. Atsiprašome Draugiją už šį netikslumą.

Melbourn Apylinkės Valdyba

Metraščio reikalu

ALB Metraščio medžiaga jau baigiama surinkti. Tikimės, kad spalio pabaigoje visa metraščio medžiaga jau bus redakcijos rankose. Dar kartą kreipiamės į organizacijas ir vienetus, kurie iki šiol neprisiuntė medžiagos, tai padaryti kuo skubiau, nes norime pradėti metraščio medžiagos spaudai paruošimo darbą.

Visą prisiųstą medžiagą redakcijos komisija peržiūrėjo. Kai kurios organizacijos atliko didelį darbą ir medžiagą paruošė kruopščiai; išsamiai detalizuotą, apimdamas visą veiklos, tarp 1960 - 1982 m. laikotarpį. Gavome ir skubomis paruoštą medžiagą; prabėgomis ir nerūpestingai, kad tik greičiau atsikračius darbo. Teks papildomai kreiptis ir tokią nepilną medžiagą papildyti.

Kada metraštis išeis? Tai priklausys nuo keletos aplinkybių: medžiagos surinkimo ir jos paruošimo spaudai, spaustuvės ir finansų.

Metraščio leidėjas yra ALB Krašto Valdyba. Ji savo kasoje neturi pakankamai lėšų, kad galėtų metraščio išleidimą pilnai finansuoti. dabartinės Krašto Valdybos kadencija baigiasi šių metų pabaigoje. Kad metraščio išleidimo darbas sklandžiau vyktų, ALB Krašto Valdyba sudarė atskirą metraščio išleidimo komisiją, kurios pareiga yra metraštį išleisti: surinkti lė-

šas, kviečiant metraštį iš anksto užsiprenumeruoti ir paremti. Ši išleidimo komisija sudaryta iš redakcinės komisijos narių: V. Baltučio, J. Jonavičiaus ir P. Pusdešrio.

Šia proga kreipiamės į visus lietuvių, kviesdami metraštį iš anksto užsisakyti ir paremti jo išleidimą.

PRENUMERATORIŲ IR RĖMĖJŲ SĄLYGOS

Metraščio prenumeratoriai iš anksto sumoka \$ 25
Metraščio Garbės prenumeratoriai \$ 50
Metraščio Rėmėjai \$ 100
Garbės prenumeratorių pavardės bus išspausdintos metraštyje, o rėmėjų - nuotrauka ir keletas žodžių apie juos.

Šios sąlygos taikomos pavieniams asmenims ir organizacijoms, kurios visos privalėtų metraščio išleidimą paremti, nes jame atspindės jų veikla.

ALB METRAŠČIO

REIKALAI

Garbės prenumeratorių ir rėmėjų suma nėra griežtai nustatyta, bet neprivalo būti mažesnė, negu paskelbtos.

Visus metraščio užsakymus prašome siųsti šiuo adresu:

V. Baltutis,
1 Belinda Str.,
EVANDALE, S.A. 5069
Už visas aukas, paramą ir